

Oppimisympäristön ja pedagogisen toiminnan kuvaus

Päiväkoti Pajamäessä toimii yksi esiopetusryhmä, Huvikumpu, jossa on yhteensä 20 lasta. Esiopetusryhmä on jaettu kolmeen, 6-7 lapsen pienryhmään, joille lapset ovat itse päättäneet nimet: Limakset, Metsikköjen piiloutujat ja Tiikerit. Toisinaan toiminta tapahtuu myös puoliksi jaettuna. Esiopetusryhmällä on käytössään kaksi huonetilaa, lisäksi hyödynnämme päiväkodin muita sisätiloja, esim. viereistä jumppasalia sekä eteistöjä.

Esiopetusaika on päivittäin klo 8.30-12.30. Aamupalan jälkeen, klo 8.30, esikoululaiset kokoontuvat yhteiseen aamupiirituokioon, jossa käydään päivän ohjelma läpi kuvien avulla. Aamupiirissä tartutaan lapsilta nouseviin ajatuksiin ja asioita sekä ilmiöitä voidaan pohtia yhdessä, tai esim. tabletilla havainnollistaen. Päivän toimintaan orientoidutaan ja se alkaa usein jo aamupiirissä. Toiminnasta riippuen se voi tapahtua joko koko porukalla tai pienryhmissä. Pienryhmäpäivinä osa jää ensin työskentelemään sisälle ja osa porukasta ulkoilee päiväkodin pihalla, tämän jälkeen osat vaihtuvat. Oppimisessa toiminnallisuus on isossa roolissa, kieltä ja matemaattisia taitoja harjoitellaan leikin ja toiminnan kautta. Ennen lounasta kokoontumme päiväpiiriin, jossa voidaan vielä yhdessä palata aamupäivän toimintaan tai esim. käydä läpi arvoituksia, riimittelyjä tai yhteisiä arvailuleikkejä. Ruokailun jälkeen siirrytään puolen tunnin lepoaikaan toiseen esikoulun käytössä olevista huonetiloista. Lepohetkillä vaihtelevasti luetaan tarinaa tai kuunnellaan lasten mindfulness-harjoituksia, äänisatuja tai musiikkia. Levon jälkeen on vapaan toiminnan aika, jolloin mm. pelataan, leikitään ja piirretään. Tämän jälkeen syödään välipala ja ulkoillaan kotiin lähtöön saakka.

Liikunnallista toimintaa harrastetaan monipuolisesti vuodenaikat huomioiden, esim. erilaisten hippaleikkien muodossa päiväkodin pihalla, mutta myös läheisillä pallokentällä ja ympäri vuoden käytössä olevassa kuplahallissa. Esikouluryhmällä on salivuoro Pitäjänmäen koulun liikuntasaliin, jossa pääsemme hyödyntämään isoa salia monipuoliseen liikkumiseen. Toisinaan käytämme myös päiväkodin omaa jumppasalia, jonne mahtuu yksi pienryhmä kerrallaan liikkumaan. Esiopetusryhmälle on laadittu liikuntasuunnitelma, johon on vanhempainillassa kerätty toiveita vanhemmilta. Valmis suunnitelma on lähetetty sähköpostitse vanhemmille.

Koko kaupunki oppimisympäristönä:

Esikoululaiset retkeilevät viikoittain metsässä, jonne toisinaan otetaan myös omat eväät mukaan. Metsäretkillä tarkkaillaan ilmiöitä, havainnoidaan luontoa sen muuttuessa eri vuodenaikojen mukaan sekä opitaan asioita ympäristöstä. Toiminnallisilla metsämatikkatuokioilla esim. lasketaan ja vertaillaan luonnonmateriaaleja apuna käyttäen. Lasten toiveesta myös vapaalle leikille jätetään aikaa. Esikoulussa tehdään retkiä erilaisiin kaupunkikohteisiin, esim. museoon, teatteriin tai Musiikkitalolle. Retkeillä myös julkisten liikennevälineiden käyttäminen ja liikenteessä kulkeminen tulee tutuksi. Kuukausittaiset retket eri kirjastoihin tarjoaa lukuelämyksiä, herättelee kielellistä kiinnostusta ja innostaa kirjallisuuden pariin.

Pedagogisen toiminnan suunnittelua tehdään mahdollisuuksien mukaan myös yhdessä päiväkodin muiden varhaiskasvatuksen opettajien kanssa. Yhteistyötä tehdään myös kiertävän varhaiskasvatuksen erityisopettajan, suomi toisena kielenä –opettajan sekä päiväkodin johtajan kanssa. Tarvittaessa mukaan moniammatilliseen yhteistyöhön voidaan perheen luvalla pyytää mukaan myös esiopetuksen psykologi tai –kuraattori. Esiopettajien verkostotapaamisissa jaettu tieto, hyödylliset vinkit ja ideat rikastuttavat omalta osaltaan pedagogisen toiminnan suunnittelua.

Esiopetusryhmän henkilökunta toimii sensitiivisesti, havainnoiden ja huomioiden lapsia yksilöllisesti, ja tarttuen lapsilta tuleviin ehdotuksiin. Lapset pääsevät kokemaan, että myös heidän ääni on tärkeä ja he saavat olla osana oppimisympäristön ja toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Laaja-alainen osaaminen

Esiopetuksen opetussuunnitelmassa laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat:

1. Ajattelu ja oppiminen: Taidot kehittyvät päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Lapsia herätellään ajattelemaan ja pohtimaan asioita, ilmiöitä ja eettisiä kysymyksiä. Piirituokioilla tartutaan lapsilta nouseviin ajatuksiin ja niistä keskustellaan yhdessä. Johdatellaan myös kyseenalaistamaan asioita ja kannustetaan tuomaan omia mielipiteitä rohkeasti esille. Oppimisessa toiminnallisuus ja kirjalliset tehtävät tukevat toisiaan. Aikaisemmin sisäistettyjä ja opittuja asioita palautellaan lasten mieleen ja kerraten käydään uudelleen läpi. Muisti ja mielikuvitus kehittyy esim. lorujen, laulujen, satujen kuuntelun ja roolileikkien kautta. Lapsia kannustetaan sinnikkyyteen, ja oppimisesta ja onnistumisesta iloitaan.

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Kulttuurisen monimuotoisuuden lähtökohtana on hyväksyvä ilmapiiri. Lapsille luodaan myönteinen ajatus siitä, että erilaiset kulttuurit ja kielet ovat rikkaus. Päiväkodin kulttuureita tuodaan näkyväksi esim. yhteisessä YK:n päivän toiminnassa. Esiopetusryhmän seinällä on esillä tervehdys ja kiitos niillä kielillä, joita ryhmässä puhutaan, ja niitä harjoitellaan yhteisillä piirituokioilla. Vuorovaikutusta ja toisen kohtaamista harjoitellaan yhdessä päivittäin, samoin hyviä käytöstapoja ja toisten huomioimista. Ryhmätyöskentelyä ja toisten kanssa toimimista harjoitellaan myös vaihtuvissa pienryhmissä tai pareittain. Toisten kunnioittaminen, tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus näkyvät toiminnassa. Lasten luovuudelle, ilmaisulle ja draamalle annetaan tilaa ja mahdollistetaan esim. lasten aloitteesta syntyvät näytelmät ja esitykset. Ryhmässä vallitsee positiivisuuden ja hyvän hengen ilmapiiri, jossa myös huumori näkyy ja kuuluu. Ryhmän henkilökunta on omalla toiminnallaan mallina lapsille.

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Esikoulussa kannustetaan lapsia omatoimisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Pienten vastuutehtävien antaminen luo lapselle itsevarmuuden tunnetta ja vahvistaa kykyä itsenäiseen toimimiseen. Arjen taitoja ja omista tavaroista huolehtimista harjoitellaan päivittäin, samoin korostetaan myös yhteisen oppimisympäristön esteettisyyttä. Ruokailun, levon ja liikunnan yhteisestä merkityksestä keskustellaan yhdessä ja pohditaan myös mikä osaltaan lisää tai vähentää yksilön hyvinvointia. Lähiympäristössä liikkua huomioimme myös miten voimme yhdessä pitää luonnosta ja ympäristöstä huolta.

4. Monilukutaito: Monilukutaidon kehittymistä tuetaan tutkimalla ja tulkitsemalla erilaisia kuvia, symboleja ja viestejä. Opetellaan ymmärtämään, että viestit voivat esiintyä esim. sanallisesti, kuvallisesti tai numeerisesti, tai näitä yhdistelemällä. Retkeillessä ja julkisilla liikennevälineillä kulkiessa havainnoidaan kaupunkiympäristössä esiintyviä merkkejä, opasteita ja viestejä, ja niiden tulkitsemista harjoitellaan.

5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Esikoulussa tutustutaan erilaisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Ryhmässä on käytössä kaksi tablettia, joita hyödynnetään opetuksessa ja toiminnassa. Tiedonhakua harjoitellaan tietokoneella tai tabletilla lähes päivittäin ja myös lapsia kannustetaan itse etsimään vastauksia mielenkiinnon kohteisiin. Lapset valokuvaavat tai videoivat tabletilla toimintaa. Kartta- ja reittipalveluita hyödynnetään tulevilla piharetkillä. Turvallisia mediataitoja harjoitellessa tuodaan esille se, että kaikki sisältö ei ole vielä esikoululaisille sopivaa, esim. ikärajojen vuoksi.

6. Osallistuminen ja vaikuttaminen: Lapset osallistuvat aktiivisesti toiminnan suunnitteluun ja heidän mielenkiinnon kohteet huomioidaan. Lukukauden alussa kaikki saivat esittää esikouluvuodelle toiveita, jotka kirjattiin ylös. Toiveiden ja ideoiden mahdollistaminen ja toteuttaminen luo lapselle tunteen, että hänellä on mahdollisuus itse vaikuttaa ja olla vahvasti osallisena suunnittelussa. Leops -keskustelun alussa käydään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa läpi lapsen ajatuksia ja odotuksia esiopetusvuodesta. Lapselle kerrotaan ennen leops-keskustelua toteutetun haastattelun yhteydessä, että hän on myös osallisena esiopetushenkilöstön ja vanhempien kanssa laatimassa oppimissuunnitelmaa itselleen. Esiopetusryhmässä tuodaan esille yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita ja toimitaan sukupuolisensitiivisesti.

Oppimiskokonaisuudet, teemat, projektit

Teemat ja projektit käynnistyvät eri tavoilla. Teemoihin vaikuttaa ja niissä huomioidaan vuodenajat, retket, kalenterivuosi ja juhlapäivät, jolloin kyseinen teema rakentuu käsiteltävän aiheen ympärille eri toiminta- ja työtapoja yhdistellen. Lapsilta tuleviin ideoihin ja ajankohtaisiin asioihin sekä ilmiöihin tartutaan nostamalla teema yksittäiseksi oppimiskokonaisuudeksi. Lasten osallisuus ja mielenkiinnon kohteet painottuvat teemoja suunnitellessa. Myös vanhemmilta tulevat toiveet otetaan huomioon. Usein yhteen teemaan voidaan sisällyttää useita esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita sekä laaja-alaista osaamista. Oppimiskokonaisuuksissa huomioidaan yksilöllisesti lapsen taitotaso ja oppimisen vaihe.

Yksittäisissä päivän teemoissa näkyy esim. viikoittain toistuvat kielelliset ja matemaattiset tehtävät, jotka elävät aina koko kyseisen päivän ajan eri tilanteissa, toiminnoissa ja siirtymissä.

Keväällä esiopetusryhmässä toteutetaan vähintään 2 viikon laaja-alainen ilmiöpohjainen kokonaisuus, jossa liikutaan ja käytetään koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Toiminnan dokumentointi ja arviointi

Esikoululaisilla on omilla piirustuslokeroissaan erilliset siniset muovitaskut, joihin kerätään kaikki kirjalliset tehtävät. Taitojen kehittymistä ja osaamista voidaan yhdessä lapsen kanssa arvioida aikaisemmin tehtyjä tehtäviä tarkastelemalla. Samalla lapsi oppii hahmottamaan omaa kehityskaartaan. Toimintaa dokumentoidaan myös tabletilla kuvaamalla ja videoimalla, sekä lasten että ryhmän henkilöstön toimesta. Esiopetusryhmän instagram – tilille julkaistaan lähes päivittäin kuvamateriaalia toiminnasta. Päivittäistä toiminnan arviointia toteutetaan esim. yhteisellä iltapäivän piirituokiolla, jossa lapset saavat peukaloa näyttämällä kertoa onko toiminta ollut esim. helppoa, vaikeaa tai jotain siltä väliltä. Usein välipalalla keskusteluissa palataan myös vielä kyseisen päivän toimintaan, jolloin lapsilta kysellään miten esim. aamupäivän eskaritoiminta omasta mielestä sujui ja mitä pitäisi vielä harjoitella. Näin saadaan välitön itsearviointi kun toiminta on vielä tuoreessa muistissa.

Lasten vanhemmilta palaute toiminnasta tulee usein päivittäisissä kohtaamisissa heidän kanssaan. Syvämmäsi aiheeseen paneudutaan leops –keskusteluissa. Esiopetusryhmän henkilöstön omilla viikoittaisissa tiimipalaverissa toimintaa arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Lisäksi vuosittaiset ryhmäkehityskeskustelut johtajan kanssa antavat hyvän tilaisuuden käydä toimintaa ja työtapoja läpi. Päiväkodin johtaja ja varhaiskasvatuksen opettajat kokoontuvat kerran kuukaudessa pedagogiseen palaveriin, jossa toimintaa voidaan yhdessä arvioida ja esittää kehittämissuhteita.

Huoltajien osallisuus

Syksyllä vanhempainillassa huoltajille jaettiin laput, joihin he saivat kirjata toiveita lapsensa esiopetusvuoteen liittyen. Vanhempia pyydettiin samassa yhteydessä tuomaan esille myös liikuntaan liittyviä toiveita ja ehdotuksia. Nämä huomioitiin esiopetusryhmän liikuntasuunnitelmaa laadittaessa. Vanhempainillan jälkeen lappuja sai vielä täytettäväksi esikoulun ilmoitustaululta.

Leops –keskustelussa huoltajat tuovat esille omia ajatuksiaan esiopetukseen ja lapsen oppimiseen liittyen.

Päiväkodin vanhempaintoimikunnassa toimii aktiivisia vanhempia. Toimikunta esim. järjestää yhteistyössä päiväkodin kanssa syksyisin ja/tai keväisin suositun liikuntatapahtuman, Pihaseikkailun, jossa mm. myyjäisillä ja arpajaisilla kerätään varoja päiväkodille. Näillä tuotoilla vanhempaintoimikunta on järjestänyt esim. näytelmiä ja esityksiä päiväkodin lasten iloksi.

Esikoulun eteistilan seinällä on lukusuositus –taulu. Kun vanhempi on lukenut lapsen kanssa jonkun hyvän kirjan, he saavat yhdessä kirjoittaa kirjan nimen tarralappuun ja laittaa sen esille seinälle. Tavoitteena on osallistaa vanhempia ja kannustaa perheitä lukemaan yhdessä.

Äitien- ja isänpäivinä päiväkodilla järjestetään yhteinen aamupala, jonka jälkeen vanhemmilla on yhteistä toimintaa lasten kanssa.

Päivittäisissä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa vanhempien kanssa vaihdetaan lyhyesti kuulumisia. Tarkempi kuvaus kuluneen viikon toiminnasta ja seuraavan viikon ohjelmasta lähetetään vanhemmille viikkokirjeen muodossa sähköpostitse. Lisäksi vanhemmilla on mahdollisuus liittyä esiopetusryhmän yksityisen instagram –tilin seuraajiksi. Tilille julkaistaan kuvia esikoulun toiminnasta lähes päivittäin. Instagramista keskusteltiin ja päätettiin syksyn vanhempainillassa.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Esikoulussa tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä. Lapsille tarjotaan turvallinen oppimisympäristö, jossa myös tunteiden ilmaisu on sallittua. Tunnetaitoja opetellaan yhdessä ja lapsia kannustetaan sanoittamaan tunteitaan. Lapsille taataan fyysinen koskemattomuus ja mahdollisuus ilmaista mielipiteitään. Esiopetusryhmän henkilöstö on läsnä, toimii sensitiivisesti ja havainnoi lapsia yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten välinen tasa-arvo näkyy päivittäisessä toiminnassa. Lapsia kohdellaan arvokkaina yksilöinä juuri sellaisina kuin he ovat, ja heidän ajatuksiaan sekä mielipiteitään kuunnellaan. Molempipuolinen kunnioitus luo lapselle tunteen siitä, että hän on tärkeä. Esikoulun toiminnassa tuodaan esille se, että erilaisissa asioissa sukupuoliroolit eivät päde, vaan kaikki voivat toimia esim. juuri oman mielenkiinnon kohteen vaatimalla tavalla.

Ryhmäytymistä ja yhteishengen luomista tuetaan jo lukukauden alussa, jolloin vasta opetellaan tutustumaan toisiimme ja esikoulun tapoihin. Tutustumisleikkejä leikitään yhdessä ja harjoitellaan ryhmässä toimimista eri tavoin. Arki on jatkuvaa vuorovaikutusta ja yhdessä toimimista toisten kanssa. Näitä sosiaalisia taitoja ja toisten kohtaamista harjoitellaan päivittäin. Taitojen karttuessa lapselle vahvistuu tunne, että hän on luonteva toimija tässä yhteisössä. Esikoululaiset ovat lukukauden alussa yhdessä laatineet esikoulun säännöt, joita jokainen on omalla allekirjoituksellaan lupautunut noudattamaan. Säännöissä nousivat esille esim. toisten kunnioittaminen ja arvostaminen. Esiopetusryhmän henkilöstö on omalla esimerkillään tärkeässä roolissa.

Esiopetusryhmän henkilöstö on laatinut kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman lukukauden alussa. Suunnitelma on lähetetty myös lasten vanhemmille. Lasten kanssa on keskusteltu, että kiusaamista voi esiintyä eri muodoissa; fyysisenä, sanallisena ja psyykkisenä. Kaikkeen kiusaamiseen puututaan ja asia selvitetään. Lapsia kannustetaan myös itse olemaan aktiivisia tilanteiden selvittämisessä.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomi toisena kielenä opetuksen järjestelyt ja äidinkielen tuki

Eri kielet ja kulttuurit näkyvät esiopetusryhmässämme. Vanhemmilta on pyydetty lapsen äidinkielellä kirjoitettuna tervehdys ja kiitos. Yhteisillä piirituokioilla niitä harjoitellaan lausumaan arabian, hindin, kiinan ja somalian kielillä. Päästessään opettamaan muille omaa äidinkieltään, se lisää osaltaan lapsen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tunnetta.

Toiminnassa käytetään paljon kuvia ja tablettia opetuksen tukena ja havainnollistamaan asioita. Aamupiirituokiossa päivän ohjelma käydään kuvien avulla läpi. Pienet kuvakortit kulkevat mukana ja niitä käytetään eri tilanteissa. Ruokailutilanteissa käytetään kuva-alustaa, josta harjoitellaan ruokailuun liittyvää sanastoa. Ryhmän henkilöstö kiinnittää huomiota selkeään ilmaisuun ja kielen puhumiseen lasten kanssa kommunikoidessa. Käytössä on myös sanalista, johon on koottu eri aihepiireittäin sanakokonaisuuksia, esim. perustarpeisiin tai pukeutumiseen liittyvää sanastoa sekä kehotuksia. Kuhunkin kokonaisuuteen keskitytään tietyn ajanjakson verran kerrallaan. Pienryhmätoiminnassa kielen oppiminen pystytään paremmin huomioimaan yksilöllisesti vahvuudet ja tuen tarve huomioiden.

Keskustelussa vanhempien kanssa saadaan tarkempi kuvaus lapsen äidinkielen tasosta. Keskustelun tukena voidaan käyttää lomaketta, jossa valmiiden kysymysten avulla kartoitetaan kielen osaamisen tasoa. Tästä on apua myös lapsen suomen kielen oppimista havainnoidessa. Suomi toisena kielenä –opettaja on tärkeässä roolissa yhteistyössä, häneltä saa tukea ja vinkkejä toiminnan järjestämiseen.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestelyt esiopetuksessa

Perusopetukseen valmistavaa esiopetusta järjestetään viikossa 24 tuntia, joista 1 tunti neljänä päivänä kohdentuu kielen opetukseen. Valmistava esiopetus integroidaan osaksi esiopetusryhmän toimintaa. Kohdennetussa tunnin opetuksessa kielen harjoittelu tapahtuu leikkiin ja toiminnallisuuteen painottuvilla tuokioilla, joko lapsen kanssa kahden tai pienryhmässä. Tuokioilla esim. pelataan lautapelejä, muovailaan tai leikitään, jolloin leikin sanoittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opetuksessa on käytössä myös Roihusten arjessa - materiaali. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan mallioppimisella. Positiivisen ja kannustavan ilmapiirin luominen on tärkeä osa suomen kielen oppimisessa.

Yleistä, tehostettua ja erityistä tukea saavien lasten esiopetuksen järjestelyt

Lasten tuen tarpeet otetaan toiminnassa huomioon. Esiopetusryhmä on jaettu kolmeen pienryhmään niin, että kunkin ryhmän jäsenet tukevat toistensa oppimista. Pienryhmätuokioilla opetuksessa pystytään keskittymään yksilöllisesti lapseen ja kohdentamaan opetusta hänen tuen tarvetta vastaavaksi. Opetustiloja voidaan jakaa rauhallisempaa työskentelyä varten. Toiminnassa hyödynnetään tablettia ja kuvia asioiden havainnollistamisessa. Lasten piirituokio-, eteislokero- ja ruokapöytäpaikkoja suunniteltaessa on otettu huomioon tuen tarpeet. Piirituokioilla keskittymistä tuetaan osallistamalla lapsia ja käyttämällä tarvittaessa esim. painotyyynyä.

Huoltajille kerrotaan poikkeavaan koulun aloitukseen liittyvistä asioista ja kuulemismenettelyistä. Yksilölliset tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmat kirjataan lapsikohtaisiin suunnitelmiin. Moniammatilliseen arviointikeskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen opettaja, kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa suomi toisena kielenä –opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija

Moniammatillinen arviontikeskustelu

Keskustelun
päivämäärä
22.8.2019

Esiopetuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö

Suunnitelman
päivämäärä 17.9.2019

Oppimisympäristön ja pedagogisen toiminnan kuvaus

Päiväkoti Pajamäessä toimii yksi esiopetusryhmä, Huvikumpu, jossa on yhteensä 20 lasta. Esiopetusryhmä on jaettu kolmeen, 6-7 lapsen pienryhmään, joille lapset ovat itse päättäneet nimet: Limakset, Metsikköjen piiloutujat ja Tiikerit. Toisinaan toiminta tapahtuu myös puoliksi jaettuna. Esiopetusryhmällä on käytössään kaksi huonetilaa, lisäksi hyödynnämme päiväkodin muita sisätiloja, esim. viereistä jumppasalia sekä eteistöjä.

Esiopetusaika on päivittäin klo 8.30-12.30. Aamupalan jälkeen, klo 8.30, esikoululaiset kokoontuvat yhteiseen aamupiirituokioon, jossa käydään päivän ohjelma läpi kuvien avulla. Aamupiirissä tartutaan lapsilta nouseviin ajatuksiin ja asioita sekä ilmiöitä voidaan pohtia yhdessä, tai esim. tabletilla havainnollistaen. Päivän toimintaan orientoidutaan ja se alkaa usein jo aamupiirissä. Toiminnasta riippuen se voi tapahtua joko koko porukalla tai pienryhmissä. Pienryhmäpäivinä osa jää ensin työskentelemään sisälle ja osa porukasta ulkoilee päiväkodin pihalla, tämän jälkeen osat vaihtuvat. Oppimisessa toiminnallisuus on isossa roolissa, kieltä ja matemaattisia taitoja harjoitellaan leikin ja toiminnan kautta. Ennen lounasta kokoontumme päiväpiiriin, jossa voidaan vielä yhdessä palata aamupäivän toimintaan tai esim. käydä läpi arvoituksia, riimittelyjä tai yhteisiä arvailuleikkejä. Ruokailun jälkeen siirrytään puolen tunnin lepoahtelulle toiseen esikoulun käytössä olevista huonetiloista. Lepohetkillä vaihtelevasti luetaan tarinaa tai kuunnellaan lasten mindfulness-harjoituksia, äänisatuja tai musiikkia. Levon jälkeen on vapaan toiminnan aika, jolloin mm. pelataan, leikitään ja piirretään. Tämän jälkeen syödään välipala ja ulkoillaan kotiin lähtöön saakka.

Liikunnallista toimintaa harrastetaan monipuolisesti vuodenaajat huomioiden, esim. erilaisten hippaleikkien muodossa päiväkodin pihalla, mutta myös läheisillä pallokentällä ja ympäri vuoden käytössä olevassa kuplahallissa. Esikouluryhmällä on salivuoro Pitäjänmäen koulun liikuntasaliin, jossa pääsemme hyödyntämään isoa salia monipuoliseen liikkumiseen. Toisinaan käytämme myös päiväkodin omaa jumppasalia, jonne mahtuu yksi pienryhmä kerrallaan liikkumaan. Esiopetusryhmälle on laadittu liikuntasuunnitelma, johon on vanhempainillassa kerätty toiveita vanhemmilta. Valmis suunnitelma on lähetetty sähköpostitse vanhemmille.

Koko kaupunki oppimisympäristönä:

Esikoululaiset retkeilevät viikoittain metsässä, jonne toisinaan otetaan myös omat eväät mukaan. Metsäretkillä tarkkaillaan ilmiöitä, havainnoidaan luontoa sen muuttuessa eri vuodenaikojen mukaan sekä opitaan asioita ympäristöstä. Toiminnallisilla metsämatikkatuokioilla esim. lasketaan ja vertaillaan luonnonmateriaaleja apuna käyttäen. Lasten toiveesta myös vapaalle leikille jätetään aikaa. Esikoulussa tehdään retkiä erilaisiin kaupunkikohteisiin, esim. museoon, teatteriin tai Musiikkitalolle. Retkeillä myös julkisten liikennevälineiden käyttäminen ja liikenteessä kulkeminen tulee tutuksi. Kuukausittaiset retket eri kirjastoihin tarjoaa lukuelämyksiä, herättelee kielellistä kiinnostusta ja innostaa kirjallisuuden pariin.

Pedagogisen toiminnan suunnittelua tehdään mahdollisuuksien mukaan myös yhdessä päiväkodin muiden varhaiskasvatuksen opettajien kanssa. Yhteistyötä tehdään myös kiertävän varhaiskasvatuksen erityisopettajan, suomi toisena kielenä –opettajan sekä päiväkodin johtajan kanssa. Tarvittaessa mukaan moniammatilliseen yhteistyöhön voidaan perheen luvalla pyytää mukaan myös esiopetuksen psykologi tai –kuraattori. Esiopettajien verkostotapaamisissa jaettu tieto, hyödylliset vinkit ja ideat rikastuttavat omalta osaltaan pedagogisen toiminnan suunnittelua.

Esiopetusryhmän henkilökunta toimii sensitiivisesti, havainnoiden ja huomioiden lapsia yksilöllisesti, ja tarttuen lapsilta tuleviin ehdotuksiin. Lapset pääsevät kokemaan, että myös heidän ääni on tärkeä ja he saavat olla osana oppimisympäristön ja toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Laaja-alainen osaaminen

Esiopetuksen opetussuunnitelmassa laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ovat:

1. Ajattelu ja oppiminen: Taidot kehittyvät päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Lapsia herätellään ajattelemaan ja pohtimaan asioita, ilmiöitä ja eettisiä kysymyksiä. Piirituokioilla tartutaan lapsilta nouseviin ajatuksiin ja niistä keskustellaan yhdessä. Johdatellaan myös kyseenalaistamaan asioita ja kannustetaan tuomaan omia mielipiteitä rohkeasti esille. Oppimisessa toiminnallisuus ja kirjalliset tehtävät tukevat toisiaan. Aikaisemmin sisäistettyjä ja opittuja asioita palautellaan lasten mieleen ja kerraten käydään uudelleen läpi. Muisti ja mielikuvitus kehittyy esim. lorujen, laulujen, satujen kuuntelun ja roolileikkien kautta. Lapsia kannustetaan sinnikkyyteen, ja oppimisesta ja onnistumisesta iloitaan.

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Kulttuurisen monimuotoisuuden lähtökohtana on hyväksyä ilmapiiri. Lapsille luodaan myönteinen ajatus siitä, että erilaiset kulttuurit ja kielet ovat rikkaus. Päiväkodin kulttuureita tuodaan näkyväksi esim. yhteisessä YK:n päivän toiminnassa. Esiopetusryhmän seinällä on esillä tervehdys ja kiitos niillä kielillä, joita ryhmässä puhutaan, ja niitä harjoitellaan yhteisillä piirituokioilla. Vuorovaikutusta ja toisen kohtaamista harjoitellaan yhdessä päivittäin, samoin hyviä käytöstapoja ja toisten huomioimista. Ryhmätyöskentelyä ja toisten kanssa toimimista harjoitellaan myös vaihtuvissa pienryhmissä tai pareittain. Toisten kunnioittaminen, tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus näkyvät toiminnassa. Lasten luovuudelle, ilmaisulle ja draamalle annetaan tilaa ja mahdollistetaan esim. lasten aloitteesta syntyvät näytelmät ja esitykset. Ryhmässä vallitsee positiivisuuden ja hyvän hengen ilmapiiri, jossa myös huumori näkyy ja kuuluu. Ryhmän henkilökunta on omalla toiminnallaan mallina lapsille.

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Esikoulussa kannustetaan lapsia omatoimisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Pienten vastuutehtävien antaminen luo lapselle itsevarmuuden tunnetta ja vahvistaa kykyä itsenäiseen toimimiseen. Arjen taitoja ja omista tavaroista huolehtimista harjoitellaan päivittäin, samoin korostetaan myös yhteisen oppimisympäristön esteettisyyttä. Ruokailun, levon ja liikunnan yhteisestä merkityksestä keskustellaan yhdessä ja pohditaan myös mikä osaltaan lisää tai vähentää yksilön hyvinvointia. Lähiympäristössä liikkua huomioimme myös miten voimme yhdessä pitää luonnosta ja ympäristöstä huolta.

4. Monilukutaito: Monilukutaidon kehittymistä tuetaan tutkimalla ja tulkitsemalla erilaisia kuvia, symboleja ja viestejä. Opetellaan ymmärtämään, että viestit voivat esiintyä esim. sanallisesti, kuvallisesti tai numeerisesti, tai näitä yhdistelemällä. Retkeillessä ja julkisilla liikennevälineillä kulkiessa havainnoidaan kaupunkiympäristössä esiintyviä merkkejä, opasteita ja viestejä, ja niiden tulkitsemista harjoitellaan.

5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Esikoulussa tutustutaan erilaisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin. Ryhmässä on käytössä kaksi tablettia, joita hyödynnetään opetuksessa ja toiminnassa. Tiedonhakua harjoitellaan tietokoneella tai tabletilla lähes päivittäin ja myös lapsia kannustetaan itse etsimään vastauksia mielenkiinnon kohteisiin. Lapset valokuvaavat tai videoivat tabletilla toimintaa. Kartta- ja reittipalveluita hyödynnetään tulevilla piharetkillä. Turvallisia mediataitoja harjoitellessa tuodaan esille se, että kaikki sisältö ei ole vielä esikoululaisille sopivaa, esim. ikärajojen vuoksi.

6. Osallistuminen ja vaikuttaminen: Lapset osallistuvat aktiivisesti toiminnan suunnitteluun ja heidän mielenkiinnon kohteet huomioidaan. Lukukauden alussa kaikki saivat esittää esikouluvuodelle toiveita, jotka kirjattiin ylös. Toiveiden ja ideoiden mahdollistaminen ja toteuttaminen luo lapselle tunteen, että hänellä on mahdollisuus itse vaikuttaa ja olla vahvasti osallisena suunnittelussa. Leops -keskustelun alussa käydään yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa läpi lapsen ajatuksia ja odotuksia esiopetusvuodesta. Lapselle kerrotaan ennen leops-keskustelua toteutetun haastattelun yhteydessä, että hän on myös osallisena esiopetushenkilöstön ja vanhempien kanssa laatimassa oppimissuunnitelmaa itselleen. Esiopetusryhmässä tuodaan esille yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita ja toimitaan sukupuolisensitiivisesti.

Oppimiskokonaisuudet, teemat, projektit

Teemat ja projektit käynnistyvät eri tavoilla. Teemoihin vaikuttaa ja niissä huomioidaan vuodenajat, retket, kalenterivuosi ja juhlapäivät, jolloin kyseinen teema rakentuu käsiteltävän aiheen ympärille eri toiminta- ja työtapoja yhdistellen. Lapsilta tuleviin ideoihin ja ajankohtaisiin asioihin sekä ilmiöihin tartutaan nostamalla teema yksittäiseksi oppimiskokonaisuudeksi. Lasten osallisuus ja mielenkiinnon kohteet painottuvat teemoja suunnitellessa. Myös vanhemmilta tulevat toiveet otetaan huomioon. Usein yhteen teemaan voidaan sisällyttää useita esiopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita sekä laaja-alaista osaamista. Oppimiskokonaisuuksissa huomioidaan yksilöllisesti lapsen taitotaso ja oppimisen vaihe.

Yksittäisissä päivän teemoissa näkyy esim. viikoittain toistuvat kielelliset ja matemaattiset tehtävät, jotka elävät aina koko kyseisen päivän ajan eri tilanteissa, toiminnoissa ja siirtymissä.

Keväällä esiopetusryhmässä toteutetaan vähintään 2 viikon laaja-alainen ilmiöpohjainen kokonaisuus, jossa liikutaan ja käytetään koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.

Toiminnan dokumentointi ja arviointi

Esikoululaisilla on omilla piirustuslokeroissaan erilliset siniset muovitaskut, joihin kerätään kaikki kirjalliset tehtävät. Taitojen kehittymistä ja osaamista voidaan yhdessä lapsen kanssa arvioida aikaisemmin tehtyjä tehtäviä tarkastelemalla. Samalla lapsi oppii hahmottamaan omaa kehityskaartaan. Toimintaa dokumentoidaan myös tabletilla kuvaamalla ja videoimalla, sekä lasten että ryhmän henkilöstön toimesta. Esiopetusryhmän instagram – tilille julkaistaan lähes päivittäin kuvamateriaalia toiminnasta. Päivittäistä toiminnan arviointia toteutetaan esim. yhteisellä iltapäivän piirituokiolla, jossa lapset saavat peukaloa näyttämällä kertoa onko toiminta ollut esim. helppoa, vaikeaa tai jotain siltä väliltä. Usein välipalalla keskusteluissa palataan myös vielä kyseisen päivän toimintaan, jolloin lapsilta kysellään miten esim. aamupäivän eskaritoiminta omasta mielestä sujui ja mitä pitäisi vielä harjoitella. Näin saadaan välitön itsearviointi kun toiminta on vielä tuoreessa muistissa.

Lasten vanhemmilta palaute toiminnasta tulee usein päivittäisissä kohtaamisissa heidän kanssaan. Syvämmällä aiheeseen paneudutaan leops –keskusteluissa. Esiopetusryhmän henkilöstön omilla viikoittaisissa tiimipalaverieissa toimintaa arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Lisäksi vuosittaiset ryhmäkehityskeskustelut johtajan kanssa antavat hyvän tilaisuuden käydä toimintaa ja työtapoja läpi. Päiväkodin johtaja ja varhaiskasvatuksen opettajat kokoontuvat kerran kuukaudessa pedagogiseen palaveriin, jossa toimintaa voidaan yhdessä arvioida ja esittää kehittämissuhteita.

Huoltajien osallisuus

Syksyllä vanhempainillassa huoltajille jaettiin laput, joihin he saivat kirjata toiveita lapsensa esiopetusvuoteen liittyen. Vanhempia pyydettiin samassa yhteydessä tuomaan esille myös liikuntaan liittyviä toiveita ja ehdotuksia. Nämä huomioitiin esiopetusryhmän liikuntasuunnitelmaa laadittaessa. Vanhempainillan jälkeen lappuja sai vielä täytettäväksi esikoulun ilmoitustaululta.

Leops –keskustelussa huoltajat tuovat esille omia ajatuksiaan esiopetukseen ja lapsen oppimiseen liittyen.

Päiväkodin vanhempaintoimikunnassa toimii aktiivisia vanhempia. Toimikunta esim. järjestää yhteistyössä päiväkodin kanssa syksyisin ja/tai keväisin suositun liikuntatapahtuman, Pihaseikkailun, jossa mm. myyjäisillä ja arpajaisilla kerätään varoja päiväkodille. Näillä tuotoilla vanhempaintoimikunta on järjestänyt esim. näytelmiä ja esityksiä päiväkodin lasten iloksi.

Esikoulun eteistilan seinällä on lukusuositus –taulu. Kun vanhempi on lukenut lapsen kanssa jonkun hyvän kirjan, he saavat yhdessä kirjoittaa kirjan nimen tarralappuun ja laittaa sen esille seinälle. Tavoitteena on osallistaa vanhempia ja kannustaa perheitä lukemaan yhdessä.

Äitien- ja isänpäivinä päiväkodilla järjestetään yhteinen aamupala, jonka jälkeen vanhemmilla on yhteistä toimintaa lasten kanssa.

Päivittäisissä lapsen tuonti- ja hakutilanteissa vanhempien kanssa vaihdetaan lyhyesti kuulumisia. Tarkempi kuvaus kuluneen viikon toiminnasta ja seuraavan viikon ohjelmasta lähetetään vanhemmille viikkokirjeen muodossa sähköpostitse. Lisäksi vanhemmilla on mahdollisuus liittyä esiopetusryhmän yksityisen instagram –tilin seuraajiksi. Tilille julkaistaan kuvia esikoulun toiminnasta lähes päivittäin. Instagramista keskusteltiin ja päätettiin syksyn vanhempainillassa.

Yhteisöllinen oppilashuolto

Esikoulussa tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä. Lapsille tarjotaan turvallinen oppimisympäristö, jossa myös tunteiden ilmaisu on sallittua. Tunnetaitoja opetellaan yhdessä ja lapsia kannustetaan sanoittamaan tunteitaan. Lapsille taataan fyysinen koskemattomuus ja mahdollisuus ilmaista mielipiteitään. Esiopetusryhmän henkilöstö on läsnä, toimii sensitiivisesti ja havainnoi lapsia yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten välinen tasa-arvo näkyy päivittäisessä toiminnassa. Lapsia kohdellaan arvokkaina yksilöinä juuri sellaisina kuin he ovat, ja heidän ajatuksiaan sekä mielipiteitään kuunnellaan. Molempipuolinen kunnioitus luo lapselle tunteen siitä, että hän on tärkeä. Esikoulun toiminnassa tuodaan esille se, että erilaisissa asioissa sukupuoliroolit eivät päde, vaan kaikki voivat toimia esim. juuri oman mielenkiinnon kohteen vaatimalla tavalla.

Ryhmäytymistä ja yhteishengen luomista tuetaan jo lukukauden alussa, jolloin vasta opetellaan tutustumaan toisiimme ja esikoulun tapoihin. Tutustumisleikkejä leikitään yhdessä ja harjoitellaan ryhmässä toimimista eri tavoin. Arki on jatkuvaa vuorovaikutusta ja yhdessä toimimista toisten kanssa. Näitä sosiaalisia taitoja ja toisten kohtaamista harjoitellaan päivittäin. Taitojen karttuessa lapselle vahvistuu tunne, että hän on luonteva toimija tässä yhteisössä. Esikoululaiset ovat lukukauden alussa yhdessä laatineet esikoulun säännöt, joita jokainen on omalla allekirjoituksellaan lupautunut noudattamaan. Säännöissä nousivat esille esim. toisten kunnioittaminen ja arvostaminen. Esiopetusryhmän henkilöstö on omalla esimerkillään tärkeässä roolissa.

Esiopetusryhmän henkilöstö on laatinut kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman lukukauden alussa. Suunnitelma on lähetetty myös lasten vanhemmille. Lasten kanssa on keskusteltu, että kiusaamista voi esiintyä eri muodoissa; fyysisenä, sanallisena ja psyykkisenä. Kaikkeen kiusaamiseen puututaan ja asia selvitetään. Lapsia kannustetaan myös itse olemaan aktiivisia tilanteiden selvittämisessä.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomi toisena kielenä opetuksen järjestelyt ja äidinkielen tuki

Eri kielet ja kulttuurit näkyvät esiopetusryhmässämme. Vanhemmilta on pyydetty lapsen äidinkielellä kirjoitettuna tervehdys ja kiitos. Yhteisillä piirituokioilla niitä harjoitellaan lausumaan arabian, hindin, kiinan ja somalian kielillä. Päästessään opettamaan muille omaa äidinkieltään, se lisää osaltaan lapsen yhteenkuuluvuuden ja osallisuuden tunnetta.

Toiminnassa käytetään paljon kuvia ja tablettia opetuksen tukena ja havainnollistamaan asioita. Aamupiirituokiossa päivän ohjelma käydään kuvien avulla läpi. Pienet kuvakortit kulkevat mukana ja niitä käytetään eri tilanteissa. Ruokailutilanteissa käytetään kuva-alustaa, josta harjoitellaan ruokailuun liittyvää sanastoa. Ryhmän henkilöstö kiinnittää huomiota selkeään ilmaisuun ja kielen puhumiseen lasten kanssa kommunikoidessa. Käytössä on myös sanalista, johon on koottu eri aihepiireittäin sanakokonaisuuksia, esim. perustarpeisiin tai pukeutumiseen liittyvää sanastoa sekä kehotuksia. Kuhunkin kokonaisuuteen keskitytään tietyn ajanjakson verran kerrallaan. Pienryhmätoiminnassa kielen oppiminen pystytään paremmin huomioimaan yksilöllisesti vahvuudet ja tuen tarve huomioiden.

Keskustelussa vanhempien kanssa saadaan tarkempi kuvaus lapsen äidinkielen tasosta. Keskustelun tukena voidaan käyttää lomaketta, jossa valmiiden kysymysten avulla kartoitetaan kielen osaamisen tasoa. Tästä on apua myös lapsen suomen kielen oppimista havainnoidessa. Suomi toisena kielenä –opettaja on tärkeässä roolissa yhteistyössä, häneltä saa tukea ja vinkkejä toiminnan järjestämiseen.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestelyt esiopetuksessa

Perusopetukseen valmistavaa esiopetusta järjestetään viikossa 24 tuntia, joista 1 tunti neljänä päivänä kohdentuu kielen opetukseen. Valmistava esiopetus integroidaan osaksi esiopetusryhmän toimintaa. Kohdennetussa tunnin opetuksessa kielen harjoittelu tapahtuu leikkiin ja toiminnallisuuteen painottuvilla tuokioilla, joko lapsen kanssa kahden tai pienryhmässä. Tuokioilla esim. pelataan lautapelejä, muovillaan tai leikitään, jolloin leikin sanoittamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opetuksessa on käytössä myös Roihusten arjessa - materiaali. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan mallioppimisella. Positiivisen ja kannustavan ilmapiirin luominen on tärkeä osa suomen kielen oppimisessa.

Yleistä, tehostettua ja erityistä tukea saavien lasten esiopetuksen järjestelyt

Lasten tuen tarpeet otetaan toiminnassa huomioon. Esiopetusryhmä on jaettu kolmeen pienryhmään niin, että kunkin ryhmän jäsenet tukevat toistensa oppimista. Pienryhmätuokioilla opetuksessa pystytään keskittymään yksilöllisesti lapseen ja kohdentamaan opetusta hänen tuen tarvetta vastaavaksi. Opetustiloja voidaan jakaa rauhallisempaa työskentelyä varten. Toiminnassa hyödynnetään tablettia ja kuvia asioiden havainnollistamisessa. Lasten piirituokio-, eteislokero- ja ruokapöytäpaikkoja suunnitellaan otettu huomioon tuen tarpeet. Piirituokioilla keskittymistä tuetaan osallistamalla lapsia ja käyttämällä tarvittaessa esim. painotyyynyä.

Huoltajille kerrotaan poikkeavaan koulun aloitukseen liittyvistä asioista ja kuulemismenettelyistä. Yksilölliset tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmat kirjataan lapsikohtaisiin suunnitelmiin. Moniammatilliseen arviointikeskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, varhaiskasvatuksen opettaja, kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä tarvittaessa suomi toisena kielenä –opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija

Moniammatillinen arviontikeskustelu

Keskustelun
päivämäärä
22.8.2019

Esiopetuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö (Yhdessä oppimisen suunnitelma)

Suunnitelman
päivämäärä 17.9.2019